

Hordaland fylkeskommune
Att.: Økonomidirektør Johnny Stiansen
Postboks 7900

Tlf.: +47 55 21 81 00
Faks: +47 55 21 81 33
www.deloitte.no

5020 BERGEN

Revisjonsrapport nr. 12
(journalføres)

5. desember 2014

RAPPORT ETTER INTERIMREVISJON 2014

Generelt

I vår revisjon gjennomfører vi ei kartlegging og vurdering av dei viktigaste økonomi- og rekneskapsrutinane for å identifisera kor det er størst risiko for feil i rekneskapsrapporteringa. Kartlegginga har basert seg på samtalar med nøkkelpersonell, gjennomgang av relevant skriftleg materiale og testing av prosessar og rutinar.

1 Kartlegging og revisjonstilnærming

I interimrevisjonen for 2014 har vi lagt vekt på god dialog med sentrale personar i fylkeskommunen. Vi har hatt innleiande informasjons- og planleggingsmøte med fylkeskassen og økonomiavdelinga. Vidare er det gjennomført møte med servicesenter løn, innkjøp, samferdsel og med Skyss. Fokus har vore på å fange opp endringar i rutinar og intern kontroll og identifisera risikoforhold. I tillegg har vi gjennomført kontrollar på ulike område med mogleg effekt på årsrekneskapan.

I perioden har vi også utført naudsynte revisjonshandlingar knytt til attestasjonsoppgåver og meirverdiavgiftskompensasjon.

2 Revisjonsområde som er gjennomgått i interimrevisjonen

2.1 Lønsområdet

Vi har kartlagt og testa internkontrollen på sentrale delar av lønsområdet. Våre kontrollar syner at servicesenter løn verker å vere à jour med periodiske lønsavstemmingar. Nokre av kontrollane er likevel ikkje utført/signert ut av alle saksbehandlarane på servicesenter løn i enkelte månader. Vi gjer fylkeskommunen merksam på at alle kontrollane må være utført og signert ut ved årsslutt.

I samband med kvar lønsskjøring vert det sendt ut eit skjema for godkjenning/avviksmelding frå servicesenter løn til dei ulike arbeidsstadane. Kontrollar av konteringsliste, lønsjournal og tilsette vert utført på den einskilde arbeidsstad. Skjemaet skal signerast og returnerast til servicesenter løn. Etersom den einskilde arbeidsstad har best oversyn over personell-

situasjonen og lønsforholda i eiga eining, er denne kontrollen ein viktig del av den interne kontrollen i fylkeskommunen.

Våre stikkprøvar har avdekka at retur av skjema for godkjenning/avviksmelding ikkje skjer fullt ut. For dei avdelingane og periodane vi har kontrollert, har det vore ein returrate på 77 %, noko som er mindre enn ved vår kontroll i 2013 (86 %). På nokre av dei returnerte skjemaene er det også kryssa av for at nokre eller alle kontrollane ikkje er gjennomført.

Godkjenning av avviksmeldingar er ein kontroll som vi framleis vurderer som særskild viktig. Vi oppmodar om at servicesenter løn, med støtte frå rådmannen, minner dei ulike arbeidsstadane om denne rutinen slik at returrate og kvaliteten på kontrollen vert merkbar betre.

Vi har kontrollert eit utval reiserekningar med vekt på dei rekningane som leiargruppa har levert i 2014. Vår kontroll syner at fylkeskommunen sitt system for reiserekningar, AD-Travel, fungerer tilfredsstillande, og at dokumentasjon av reiserekningane i all hovudsak er tilstrekkeleg. Ved nokre tilfelle er det likevel manglande opplysningar om konkret reiserute ved køyregodtgjersle, som vi ber fylkeskommunen vere merksam på.

2.2 Innkjøp/handsaming av inngåande fakturaer

Vi har gjennomgått dokumentasjon av innkjøpsrutinen og gjennomført møte med innkjøpssjef.

Fylkeskommunen har eit elektronisk innkjøpssystem, og frå i fjor er nytt kontraktstyringsverktøy også tatt i bruk. Det er utarbeidd styringsdokument for innkjøpsfunksjonen i Hordaland fylkeskommune, som definerer og skildrar ansvar, roller og oppgåver i innkjøpsfunksjonen. Alle sentrale avdelingar skal ha eigne innkjøpsansvarlege, som vil vere kontaktpunkt mot innkjøpsavdeling og følgje opp innkjøp på eiga avdeling.

Innkjøpssystemet er bygd opp for å sikre at innkjøp følgjer dei reglar som gjeld for offentlege innkjøp. Systemet er også viktig for fylkeskommunen sin intern kontroll. For fullt ut å få nytte av systemet må flest mogleg av dei som kjøper inn til fylkeskommunen ta det i bruk. Per november er systemet tatt i bruk av alle avdelingar, men bruken har ikkje gått markant opp samanlikna med tidlegare år. Det er framleis ei utfordring å få dei tilsette til å bruke det elektroniske systemet, og det er eit betydeleg tal innkjøp i fylkeskommunen som går utanom innkjøpssystemet.

Det er framleis vår anbefaling at Hordaland fylkeskommune set i gong konkrete tiltak forankra i leiinga for å auke andelen innkjøp som går gjennom det elektroniske innkjøpssystemet, og at fylkeskommunen har fokus på gode kontrollrutinar, for slik å sikre at innkjøpsreglar i organisasjonen vert følgd.

Vi har som tidlegare kontrollert kostnads- og investeringstransaksjonar på stikkprøvebasis med omsyn til at dei er tilfredsstillande dokumentert, kontert og bokført. Rutine for fakturamottak og vidare handsaming av fakturaer og rutine for attestering av bilag, har vore kontrollert samstundes. Eit utval større innkjøp er også planlagt kontrollert mot anbudsreglar.

Vår kontroll viser at rutine for handsaming av inngåande fakturaer er god, og testing av stikkprøvar av bilag viser at nemnde transaksjonar i vesentleg grad er tilfredsstillande dokumentert, kontert og bokført.

2.3 *Skyss*

Vi har i haust gjennomført møte med sentrale nøkkelpersonar hos Skyss og samferdselavdelinga for å få informasjon om eventuelle endringar av mogleg betyding for rekneskapen.

Det er som tidligare gjennomført kontrollar av delar av Skyss sine avstemmingsrutinar med særskilt fokus på rutinar for billettinntekter. Vår kontroll er gjort av ulike rutepakkar for september månad. Vi har testa rutine frå avstemming mellom bokføringsbilag mot rapport frå billetteringssystem, og fakturering av operatørar til bokføring i rekneskapen.

Vi har i tillegg kontrollert rutinane knytt til innlegging og endring av bruttokontraktar, samt at årsgodtgjersla i kontraktssystemet samsvarer med kontrakt for eit utval rutepakkar. Bokføring av årsgodtgjersla i samsvar med kontraktbeløpet er også kontrollert utan å avdekke vesentlege avvik.

For billettinntekter og tilhøyrande utgifter er det gjort ei samanlikning av rekneskap mot budsjett på rutepakkenivå per september. Det er ikkje avdekka vesentlege avvik utover allereie kjente budsjettavvik.

Vi har også følgd opp rutine for inntektssikring/billettkontroll. Avviksprosent frå billettkontrollar gjennomført gjev del av dei kontrollerte som ikkje har gyldig billett. Avviksprosenten har i tidligare år lagt på ca. 1 %, mens resultatet per 3. kvartal 2014 var på 2,1 %. Ein større varsla kontroll utført i november 2014 viste avvik på 4,2 %. Aukinga i avviksprosenten viser at omfanget av passasjerar utan gyldig billett er blitt større det siste året. Forklaringa til dette ligg truleg i at det er kome nye betalingsløysingar som er meir basert på tillit enn før. Samferdselsavdelinga varslar tiltak som hyppige kontrollar og tekniske løysingar for å hindre at passasjerar kan spekulere i å løyse mobilbillett først når kontrollørar kjem på, samt høgare gebyr. Vi er positive til varsla tiltak, og vår vurdering er at avviksprosent framleis er på eit tilstrekkelig lågt nivå til at Skyss ikkje går glipp av vesentlege inntekter grunna at reisande ikkje løyser billett.

Nytt i 2014 er at Skyss har starta med automatiske overføringar frå billettssystemet (Atries) til rekneskapssystemet (Oracle). Dette er tidlegare gjort manuelt. Vi er positive til at overføringa er gjort automatisk, sidan dette kan redusere moglege kilder til feil. Vi er i dialog med Skyss for ytterlegare informasjon om den automatiske overføringa og vil vidare følgje den tekniske løysinga opp i årsoppgjeret.

I tillegg til interne kontrollar på inntekter og utgifter, og intern rapportering kvar månad til samferdselavdelinga og økonomiavdelinga, har Skyss innført ein sikkerheitsdag med ekstern kontrollør som saman med Skyss gjennomgår forhold innan områda økonomisk sikring, inntektskontroll og kvalitetskontroll. Vi vurderer det finansielle kontrollmiljøet på Skyss som godt, og er positive til tiltak for overvaking av kontrollar.

2.4 Fylkesvegar

Vi mottek rapportering frå Riksrevisjonen, som er revisor for Statens vegvesen, om gjennomført revisjon av den administrasjon som Statens vegvesen har med Hordaland fylkeskommune sine fylkesvegar.

Vi har motteke førebels tilbakemelding frå Riksrevisjonen om mislegheitsrisiko og intern kontroll hos Statens vegvesen. Rapporten tek ikkje opp større funn. Vi vil halde oss informert om den revisjon Riksrevisjonen gjennomfører i årsoppgjeret og sikre at vidare revisjon skjer etter avtalt samhandlingsskisse.

I revisjonsrapport nr. 11 tek revisjonen opp behov for skriftlege rutinar knytt til fylkesvegar med fokus på handsaminga i rekneskapen. Ein slik rutine har vore etterspurd over fleire år. I saksprotokoll frå møte i Kontrollutvalet 19. september 2014 står det at fylkesdirektør samferdsel informerte om at prosess med å få slike rutinar på plass har starta opp, og at målsetting er at arbeidet er ferdig i første kvartal 2015. I vårt møte med samferdselsavdelinga 3. desember 2014 kjem det fram at prosessen er i gong, men at det er lite truleg at den er ferdig før andre kvartal 2015.

Vi tilrår fylkeskommunen om å prioritere dette arbeidet slik at det ikkje vert ytterlegare utsett.

Vi viser til revisjonsrapportar for tidlegare år om meirverdiavgiftskompensasjon knytt til fylkesvegar. Vi er informert om at omfanget av forelda kompensasjonsgrunnlag er redusert frå tidlegare år, men at det framleis er fakturaer som er overført frå Statens vegvesen så seint at fylkeskommunen ikkje får kompensert betalt meirverdiavgift. Tal for månaden oktober 2014 viser forelda meirverdiavgift med TNOK 470. Riksrevisjonen er informert om saka.

Avslutning

Utkast til rapport er gjennomgått av administrasjonen utan merknadar. Leier for servicesenter løn har ikkje gjennomgått rapport.

Denne rapporten er sendt til kontrollutvalet og fylkeskasserar Tor Sjøvoll til orientering.

Dersom noko skulle være uklårt i framstillinga ovanfor, eller det er spørsmål til rapporten, står vi gjerne til teneste.

Med venleg helsing
Deloitte AS

Helge-Roald Johnsen
statsautorisert revisor

Espen Hordvik
statsautorisert revisor

Kopi: Kontrollutvalet ved leiar Torill Veбенstad
Fylkeskasserar Tor Oddvar Sjøvoll